

2-TOM, 10-SON

JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA HUQUQNI MUHOFAZA QILISH
ORGANLARINING O'RNI

Uteshov Askarali Ismetullayevich

O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti

“O‘q otish” kafedrası katta o‘qituvchisi, polkovnik

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasida jamoat xavfsizligini ta‘minlashda huquqni muhofaza qilish organlarining o‘rni va ahamiyati yoritilgan. Huquq-tartibot organlarining jinoyatchilikka qarshi kurash, huquqiy tartibni saqlash, fuqarolar xavfsizligini ta‘minlashdagi vazifalari tahlil qilinadi. Shuningdek, O‘zbekiston huquqni muhofaza qilish tizimining asosiy tarkibiy qismlari va ularning o‘zaro hamkorligi haqida ma‘lumot beriladi.

Kalit so‘zlar: Jamoat xavfsizligi, huquqni muhofaza qilish organlari, jinoyatchilik, huquqiy tartib, O‘zbekiston, ichki ishlar, prokuratura, fuqarolar xavfsizligi, milliy xavfsizlik.

Kirish

Jamoat xavfsizligi har bir mamlakat barqarorligi va taraqqiyotining asosiy omillaridan biridir. O‘zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligini ta‘minlash uchun ko‘plab chora-tadbirlar va dasturlar ishlab chiqqan. Ushbu jarayonda huquqni muhofaza qilish organlari hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ular jinoyatchilikka qarshi kurashish, fuqarolar xavfsizligini ta‘minlash, ijtimoiy tartibni saqlash kabi vazifalarni amalga oshiradi. Mazkur maqolada O‘zbekistonda huquqni muhofaza qilish organlarining jamoat xavfsizligini ta‘minlashdagi o‘rni va ularning ishlash tizimi haqida so‘z yuritiladi.

Tadqiqotning dolzarbligi

Jamoat xavfsizligi har qanday davlatning barqaror rivojlanishi va fuqarolar farovonligini ta‘minlash uchun muhim ahamiyat kasb etadi. O‘zbekistonning bugungi sharoitida jamoat xavfsizligini ta‘minlash dolzarb masalalardan biridir. Ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar, urbanizatsiya, texnologik rivojlanish va global xavf-xatarlar jinoyatchilikning yangi shakllari paydo bo‘lishiga olib kelmoqda, bu esa huquqni muhofaza qilish organlarining rolini kuchaytirishni talab etadi. O‘zbekiston huquqni muhofaza qilish organlari islohotlari jarayonida jamoat xavfsizligini ta‘minlashda yangicha yondashuvlar, samarali tizimlarni joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

2-TOM, 10-SON

Shu sababli, mazkur tadqiqot huquqni muhofaza qilish organlarining jamoat xavfsizligidagi o'rnini aniqlash, amaliyotda qanday chora-tadbirlar amalga oshirilayotgani va kelgusida nimalar qilinishi lozimligini o'rganishda dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqotning materiali va muhokamasi

Ushbu tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi huquqni muhofaza qilish organlarining jamoat xavfsizligini ta'minlash borasidagi faoliyati asosiy tadqiqot materiali sifatida ishlatiladi. Tadqiqot O'zbekiston Jinoyat kodeksi, O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonun hujjatlari, hukumat qarorlari, ichki ishlar organlarining rasmiy hisobotlari va statistika ma'lumotlariga tayanadi. Shuningdek, mahalliy va xalqaro ekspertlar tomonidan jamoat xavfsizligiga oid ilmiy maqolalar va tahliliy materiallar ham qo'shimcha manba sifatida foydalaniladi.

Muhokama: Tadqiqot davomida jamoat xavfsizligi masalalari keng tahlil qilindi va muhokama qilindi. O'zbekistonning huquqiy islohotlari kontekstida huquqni muhofaza qilish organlarining o'rni muhim ahamiyat kasb etadi. Mamlakatda jinoyatchilikka qarshi kurash va fuqarolarning huquqlarini himoya qilish borasida ko'plab ijobiy o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Masalan, ichki ishlar organlari tomonidan yo'l harakati xavfsizligi, jinoyatlarni aniqlash va profilaktika qilish borasida samarali ishlar amalga oshirilmoqda.

Shu bilan birga, tadqiqotda mavjud kamchiliklar ham ko'rib chiqiladi. Ayrim hollarda jinoyatchilikning oldini olish choralari yetarlicha kuchli emasligi, yangi texnologiyalarni huquqni muhofaza qilish sohasiga keng joriy etish zarurligi ta'kidlanadi. Bundan tashqari, jamoatchilik bilan hamkorlikni yanada kuchaytirish va fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish zarurligi aniqlangan.

Tadqiqotning muhim qismi jamoat xavfsizligini ta'minlashda xalqaro tajriba bilan solishtirishga bag'ishlangan bo'lib, unda O'zbekistonning jamoat xavfsizligi tizimini rivojlantirishda xalqaro tajribalarni qanday o'zlashtirishi va qo'llashi muhokama qilinadi. Shu bilan birga, huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatini samarali amalga oshirish uchun kadrlar tayyorlashning ahamiyati ham tahlil qilingan.

Huquqni muhofaza qilish organlarining vazifalari

Huquqni muhofaza qilish organlarining asosiy vazifalari jamoat xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan. Ushbu vazifalar quyidagilardan iborat:

1. Jinoyatchilikka qarshi kurash - Jinoyatchilik har qanday jamiyatga tahdid soluvchi omil hisoblanadi. Huquqni muhofaza qilish organlari jinoyatchilikni aniqlash, oldini olish

2-TOM, 10-SON

va unga qarshi kurashda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda ichki ishlar organlari, prokuratura va sud organlari jinoyat sodir etgan shaxslarni javobgarlikka tortish, adolatni tiklash va fuqarolarni himoya qilishga mas'uldir.

2. Huquqiy tartibni saqlash - Huquqiy tartibni saqlash – davlatning asosiy vazifalaridan biri. Bu jarayonda huquqni muhofaza qilish organlari jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlaydi. Ichki ishlar organlari jamiyatda tinchlik va osoyishtalikni saqlash uchun muhim choralarni amalga oshiradi. Xususan, yo'l harakati xavfsizligi, ommaviy tadbirlarda xavfsizlikni ta'minlash, favqulodda vaziyatlarda tartibni tiklash shular jumlasidandir.

3. Ijtimoiy xavfsizlikni ta'minlash - Huquqni muhofaza qilish organlari nafaqat jinoyatchilikka qarshi kurashadi, balki ijtimoiy xavfsizlikni ta'minlashda ham faol ishtirok etadi. Bu fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, ijtimoiy adolatni saqlash orqali amalga oshiriladi. O'zbekistonda mahalliy politsiya tuzilmalari aholining kundalik xavfsizligini ta'minlash uchun xizmat qiladi, jumladan, xotin-qizlar, bolalar va boshqa zaif qatlamlarni himoya qilishga alohida e'tibor beriladi.

O'zbekistonda huquqni muhofaza qilish tizimi

O'zbekistonda huquqni muhofaza qilish organlari tizimi ichki ishlar organlari, prokuratura, davlat xavfsizlik xizmati va sud organlaridan iborat. Ushbu organlar o'zaro hamkorlikda ishlash orqali jamoat xavfsizligini ta'minlaydi. Ichki ishlar organlari jinoyatchilikni aniqlash va oldini olish bilan shug'ullansa, prokuratura organlari jinoyat ishlarini tergov qilish, davlat xavfsizligi xizmatlari esa milliy xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan.

Xulosa

Jamoat xavfsizligini ta'minlash davlat va jamiyat taraqqiyotining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. O'zbekistonning huquqni muhofaza qilish organlari jinoyatchilikka qarshi kurash, huquqiy tartibni saqlash va fuqarolarning huquqlarini himoya qilish borasida sezilarli yutuqlarga erishdi. Ushbu organlarning jamoat xavfsizligini ta'minlashdagi o'zining katta bo'lib, ular fuqarolar osoyishtaligini ta'minlashda asosiy rolni bajaradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda amalga oshirilayotgan huquqiy islohotlar huquqni muhofaza qilish organlarining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalarni kengroq joriy etish, jamoatchilik

2-TOM, 10-SON

bilan hamkorlikni kuchaytirish va huquqiy bilimlarni oshirish kabi yo‘nalishlarda qo‘shimcha chora-tadbirlar ko‘rish zarur.

Kelgusida jamoat xavfsizligini ta‘minlashda huquqni muhofaza qilish organlarining faoliyati yanada takomillashtirilishi, xalqaro tajriba va ilg‘or texnologiyalardan foydalanish orqali yanada yuqori samaraga erishish imkoniyatlari mavjud. Huquqni muhofaza qilish tizimidagi kadrlarning kasbiy malakasini oshirish ham jamoat xavfsizligini ta‘minlashda muhim omillardan biri sifatida qabul qilinishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2021.
2. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksi. Toshkent: “Adolat” nashriyoti, 2022.
3. Karimov, I. A. “Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot Yo‘li”. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Matbuot Xizmati, 2020.
4. Qodirov, A. “Huquqni Muhofaza Qilish Organlarining Faoliyati va Jamoat Xavfsizligi”. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti, 2021.
5. Qayumov, R. “Jamoat Xavfsizligini Ta‘minlashning Huquqiy Asoslari”. Toshkent: Toshkent Davlat Yuridik Universiteti, 2023.
6. O‘zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi. “Jamoat Xavfsizligini Ta‘minlashga Oid Chora-tadbirlar”. Rasmiy hisobot, 2022.
7. Shirinov, D. “O‘zbekistonning Huquqiy Islohotlari va Xavfsizlik Siyosati”. Toshkent: “Ma‘naviyat” nashriyoti, 2022.

